

Brief aan onze meisjes

<https://hdl.handle.net/1874/237163>

Brief aan
onze meisjes,

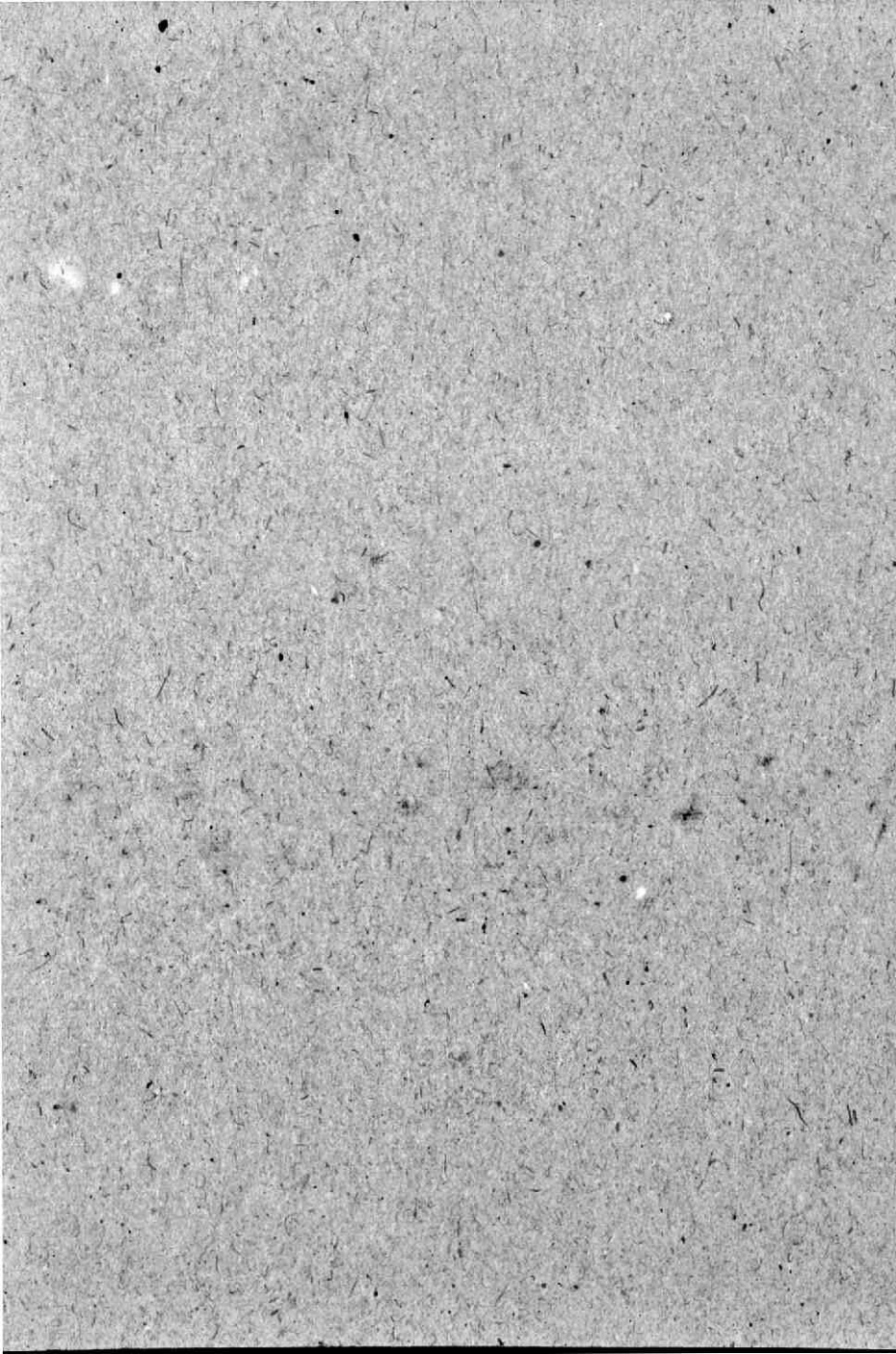
DOOR

CATHARINA ALBERDINGK THIJM.

(Opgedragen aan hare vroegere lezeressen van „Lelie-
en Rozeknoppen” en „de Hollandsche Lelie.”)

BERGEN-OP-ZOOM,

JAN A. G. JUTEN.

Brief aan onze meisjes.

Brief aan onze meisjes,

DOOR

CATHARINA ALBERDINGK THIJM.

(Opgedragen aan hare vroegere lezeressen van „Lelien
en Rozeknoppen” en „de Hollandsche Lelie.”)

BERGEN-OP-ZOOM,
JAN A. G. JUTEN.

Gedrukt bij F. E. MACDONALD te Nijmegen.

Lieve meisjes,

Het is voor het eerst sinds twaalf jaar, dat er 365 dagen verlopen, zonder dat ik het woord tot U richt. Mijn leven lang had ik altijd een groot zwak voor jonge meisjes; ook, toen ik zelf nog onder haar geteld werd, interesseerde mij h a a r denken en streven, h a a r wèl en wee veel meer dan dat van alle andere jonge of oude menschen; daarom ook heb ik mij van mijn twintigste jaar af meer speciaal aan h a a r belangen gewijd. — Hartskwesties zijn moeielijk op te lossen, vraagt mij dus niet, waarom ik U lief heb: — het is eenvoudig zoo! Dat ik mij met het onderwijs bezig hield, ofschoon er voor mij geen tijdelijk voordeel aan verbonden was, (wat ik toen ook ge-

lukkig niet noodig had), dat ik eerst „Lelie en Rozeknoppen,” later „de Hollandsche Lelie,” „La jeune Fille” en „Journal des jeunes filles” in 't leven riep, zijn sprekende bewijzen voor hetgeen ik zeg, en nu zult ge wellicht beter begrijpen, dat het mij zoo hard valt nooit meer met U bezig te zijn. —

De winter is in 't land, en in Uw gezellige warme kamers, onder de groote lampekap, zult gij mij wel een avondje bij U willen ontvangen, mij een kijkje gunnen in Uw gemoed, mij vertellen, wat U in 't afgelopen jaar vreugde of verdriet deed, en welke groote plannen gij voor de toekomst maakt.

St. Nicolaasavond, het Kerstfeest, Nieuwjaarsdag zijn voorbij en in Uwe herinnering nog zoo levendig! De feeststemming, die de geheele Christenwereld bezielde bij den verjaardag van Bethlehemswonder, heeft ook

een echo in Uw hart doen trillen. Het „pax in terra”, door de engelen gezongen, — de eerste tranen van het goddelijk kind, — de ster, die door de Koningen uit het Oosten gevolgd werd, dat alles is voor Uw verbeelding getreden! — gij ook hebt geknield, gebeden, aangebeden.... een straal van dat hemelsche licht heeft Uw jeugdig hoofd beschenen! Stille vrede, onnoembare zaligheid hebben Uw gemoed vervuld, en gij hebt tot U zelve gesproken: „Ik ook moet een ster volgen! ik ook heb een roeping te vervullen!” — Dan weer kwam er schaduw over Uw gemoed, en ge hebt Uzelve gevraagd: „Mijn roeping?! — Waartoe leef ik? — Waar ga ik heen? — Voor wien is mijn leven nuttig? — Wie heeft mij noodig? — Wáár zal ik mijn dorst naar geluk lesschen?” —

„Mijn hart is dikwijls vol weemoed; — „mijn uiterlijke omstandigheden, hoe gunstig

„ook, geven mij geen bevrediging; — er
 „is zoo iets groots in mijn gevoelens, zoo
 „iets onvoldans na alle mogelijke feesten
 „en verstrooiingen, dat ik mij te vergeefs
 „afvraag: Wat ontbreekt mij dan? Wat is
 „het, dat mij steeds onrustig een nieuw
 „pretje doet zoeken, dat mij voortjaagt
 „naar andere indrukken, dat mij telkens
 „doet denken: „Dáár is het geluk!”

„Als ik dan dikwijls onbevredigd terug-
 „keer, schijnt mij de wereld kil en mistig,
 „alles zoo grijs en vervelend! De wandeling
 „met die vriendin, waar ik me zoo veel
 „van voorgesteld had; die danspartij, waar-
 „voor wij zoo lang vooruit en met zooveel
 „spanning onze toiletten gereed maakten;
 „dat muziekavondje, waar ik dikwijls toch
 „recht genieten kon.... 't Is alles leeg!
 „Ik vind er niet meer in, wat ik zoek.
 „Maar, wat zoek ik dan? —

„'t Is vreemd! Telkens komt een wensch
 „in mij op: „Als ik nu maar dat toiletje

„kon hebben, dan zou ik wel tevreden
 „zijn....” „Als wij eens in dat mooie,
 „groote huis wonen, en ik kon dan zoo
 „heerlijk gezellig mijn eigen kamer inrich-
 „ten met een salonnetje er naast, waar ik
 „mijn vriendinnen ontving....” Als ik
 „die reis kon maken!... Als mama wat
 „zachter voor me was, en niet zoo in alles
 „mijn broer vóórtrok!.... Als ik maar
 „eens naar hartelust kon dansen!... Als
 „ik den volgenden zomer naar Schevenin-
 „gen mocht gaan.... Als ik mijn eigen
 „toiletgeld had, ik ben nu zoo gebonden...
 „Als ik maar wat mooier was, en papa
 „even graag met mij uitging als met
 „mijn zuster... . Als tante Jet niet altijd
 „zulke zedepreeken hield.... Als 't
 „mooi weer was in plaats van den heelen
 „dag te stortregenen.... Als Piet, mijn
 „langen neef, slechts een beetje van me
 „hield... niemand houdt van me!.....
 „Als Betsy niet zoo vinnig tegen me deed

„uit pure jaloezie.... Als ik getrouwd
 „was.... Als.... ja, ja duizend maal,
 „zouden wij het kunnen herhalen, en om
 „kort te gaan, eenvoudig zeggen: Als
 „alles anders was... dan.... o!
 „dan zou ik heel gelukkig zijn, tevreden,
 „goed gehumeurd, blijmoedig, opgewekt,
 „gedienstig, in één woord een engel!
 „Maar.... nù!...”

Wij denken er niet eens aan, dat wij
 honger, dorst, kou zouden kunnen lijden,
 zooals duizenden anderen; dat we arm en
 ziek zouden kunnen zijn; wees... mis-
 schien, of slechte ouders hebben, wat nog
 erger is!... Wij vergeten al het geluk, dat
 gelegen is in het leed, dat ons niet treft,
 en dat toch ook gedragen zou moe-
 ten worden, indien het ons wel trof! Wij
 staan stil en betreuren onze onvoldane
 wenschen; dat maakt ons wrevelig, dat
 stemt ons kregel tegen onze huisgenooten,
 het groeft een rimpel in ons voorhoofd, in

plaats van een glimlach om onze lippen te plooien. Toch blijft er nog een lichtpunt: Wat nu op 't oogenblik niet is, of niet kan, zal wellicht straks, of morgen, of toekomende week, of over een maand, een jaar.... gebeuren! Maar de dag gaat om, het oogenblik is lang voorbij, de week ten einde, de maand verdwenen, het jaar verlopen.... een ander jaar volgt, een tweede, een derde, een tiende! — Niets!! Al ons hopen en wachten is teleurgesteld; het lichtpunt werd al zwakker en zwakker; ons ongeduld groeit tot bitterheid! Elke nieuwe poging, die wij doen om uit deze stemming te geraken, wordt door ontgoocheling gevolgd. Dat al die kleine aardsche ontspanningen, al die kleine verstrooiingen ons niet ten volle voldoen, bewijst toch, dat wij hoogere aspiraties hebben.... Ja, gesteld zelfs, dat alles, wat wij wenschten vervuld werd: „Wij krijgen het gezellige kamertje

met 't salonnetje er naast, het gewenschte toiletje; wij maken die mooie reis, gaan naar Scheveningen voor 't badseizoen, wij dansen naar hartelust;... sinds „broer” aan de Academie is, zijn wij mama's lievelingetje;... papa zegt, dat we opknappen; tante Jet is in een andere provincie gaan wonen, zal dus niet meer zoo dikwijls komen preeken.... het is prachtig zomerweer en het regent volstrekt niet.... Lange Piet is „smoorlijk”, zóó zelfs dat het wel wat lastig wordt... Betsy is heel zacht gestemd sinds den dood van haar zusje... ik.... ik ben getrouwd! En toch .. en toch.... c e n ' e s t p a s ç a ! Ik zoek en wensch, en verlang nog altijd; de tevredenheid heerscht niet over mijn gevoel, het was zelfs, alsof bij de vervulling van elk mijner wenschen, tien nieuwe wenschen als „paddenstoelen uit den grond” kwamen. Ik wil niet zeggen, dat ik geen oogenblikkelijke vreugde smaakte,

dat ik de feesten en alles niet heerlijk vond, niet van alles volop genoot. . . o ja, dat deed ik wel; maar dan, den volgenden dag, of de week, de maand, het jaar daarna, bleek mij alles weer bij het oude, en ik onder-vond, dat mij toch niet dat z e k e r i e t s bedeed was, waar mijn ziel, mijn hart, mijn geest naar verlangde, en dat men met het g e n e r i e k e woord van h e t g e l u k bestempelt.

Want, was het niet h e t g e l u k, dat ik zocht? Wat kan men meer verlangen dan geheel bevredigd te zijn, — maar dan ook v o o r a l t i j d! Of zou de wereld bevolkt zijn met onrustige, ontevreden, slecht gehumeurde menschen?"

Het g e l u k Want dat is het, meisjes, dat wij najagen, en dat wij telkens meenen te vinden, als wij een wensch trachten te bevredigen. Het g e l u k ! Bestaat het op de wereld? — De geloovige zegt „God dienen!" is g e l u k. De materialist

zegt: Rijkdom is geluk. De daklooze arme zegt: Een eigen huisje met vuur, licht, kleeding en voedsel... is geluk. — De dichter zegt: liefde is geluk. — Zeker, zij hebben allen gelijk, want het geluk is iets zeer betrekkelijks, en wij vinden het meestal dáár, waar wij 't niet zochten, en op een oogenblik, dat wij er het minst aan dachten. Het geluk is een diamant met duizend facetten, die velerlei schakeering van kleuren heeft, en gewijzigd wordt naar de individualiteit, van zijn bezitter. Maar voor de vrouw, voor de jonge meisjes in 't bijzonder, is er toch een roeping, die haar, in welke maatschappelijke positie ook, zeker gelukkig zal maken. Als wij slechts begrijpen, dat dáár onze roeping is, en dan alle hinderpalen vernietigen, over alle moeilijkheden heen stappen om die roeping te vervullen, dan zijn wij gelukkig, dan zijn al onze wenschen naar verstrooïing,

verandering enz. vernietigd, en als herschapen z w e v e n wij door 't leven in plaats van moeielijk en vervelend te.... kruipen. Dan is elke dag, hoe grijs ook, voor ons door zachte zonnestralen verlicht; dan zingt voortdurend in ons hart een jubelend lied, dat door geen tegenspoed overstemd wordt; dan hebben wij menschen, dieren, planten, het geheele aardrijk lief; — de kleine, nare beslommeringen des levens, met hun dagelijksch terugkeeren, zijn als weggeveegd; — wij dragen een hemel in ons hart, een hemel, die door niets beneveld wordt!

Terwijl ik U schrijf en zoo met U spreek, opent zich voor mijn blik een verre, onafzienbare horizon. Hier, dicht bij, de omgeploegde velden, door menschenvljt en handenarbeid doorwoeld en vruchtbaar gemaakt; daar achter paarsche heidevlakten en groenachtige nevelen, die verre weiden afteekenen, om te eindigen in een zilveren

streep — de rivier —, die zich weer verliest in het roode goud van de ondergaande zon; — dat roode goud wordt afgebakend door een grooten violet grijzen wolkenberg, die zich ver uitstrekt, als een donkere gordel om het wereld-rond; de purperen zon neigt zich ter ruste achter dat gordijn; — maar ziet, ten afscheid breekt zij nog even dien duisteren scheidsmuur dóór, en als met een tooverslag is de donkere gordel over de geheele lengte gespleten... en licht, jong, frisch hemelblauw, als van een nieuwgeboren dag gloort tusschen de wolkenrei!... De onbeschrijfelijke schoonheid van deze kleurenpracht zou u zeker allen in verrukking brengen, indien ge 't met mij zoudt aanschouwen, en, zeg mij, is dat niet het beeld van ons geluk, — het beeld van 't ontdekken onzer roeping, dat als een nieuw leven door de donkere wolken onzer onvoldane wenschen breekt? —

Begrijpt gij nu?

Laat ik u even een kort verhaaltje vertellen; — 't is één van de velen, mij door een jong vriendinnetje gedaan, en wellicht herkent ge uzelve in de schildering. — Caroline van Loo was achttien jaar oud en in Augustus voor goed... van de kostschool naar huis gekomen; zij was zeer opgewonden en vol droomen — over de „heerlijke vrijheid”, de „liefde der familiebanden”, de „hulde”, die zij „in de wereld” zou ontvangen — onder het ouderlijke dak terug gekeerd. Tot haar lof moet ik zeggen, dat zij ook de dagen voor haar vertrek uit de kostschool vurig gebeden had en God om steun gevraagd in de „wereldsche verleidingen”, waarin zij nu geplaatst zou worden; (ik durf niet te zeggen of zij het „gevaar” van die „wereldsche verleidingen” „prettig” vond, of dat zij 't in allen eenvoud „vreesde”) dat zij groote bekeerings-

plannen had met betrekking tot haar vader, broeders, ooms, neven enz.; dat zij zich voornam de rechterhand harer moeder te worden, haar in alles te helpen en te steunen, altijd lief, zacht, voorkomend, gehoorzaam en vroom te wezen, een stichtend voorbeeld voor broers en zusters, een troost voor de ouders. Aldus toegerust naar de ziel, — en, naar het lichaam een dik, roodwangig, opgewekt meisje, met bruine oogen en bruin haar, eerder groot dan klein, dat in haar zwarte uniformjapon met dito pelérine en witten hoed met blauw lint op 1 Augustus te zes uur dertig aan het Rijnstation te Amsterdam uit den Brusselschen trein stapte. Haar vader was haar tot Rozendaal te gemoet gekomen, en aan 't station stonden twee broers en zusters, terwijl mama, vol verlangen, haar thuis met het diner opwachtte.

Haar vader was groothandelaar in koffie en een van de eerste beursmannen; haar

oudste broer was „op kantoor bij pa” en de tweede bezocht het gymnasium; de beide zusjes gingen op eene deftige particuliere meisjesschool, en zouden later ook „om er de schaa f” aan te geven één of twee jaar naar een fransche kostschool gaan. Onze Caroline was een en al opgewondenheid. Nu voelde zij pas, hoe lief zij haar huisgenooten had! Allen ontvingen haar dan ook met veel hartelijkheid en betoonden zich blij haar te zien. Thuis komende, na het eerste rondzoenen, ging men aan tafel; zij had van allerlei te vertellen, van haar reis, van ’t afscheid op school, van de prijsuitdeeling, van de vriendinnen en onderwijzeressen; iedereen luisterde aandachtig, en men verheugde zich samen te zijn.

Zóó ging het eenige dagen voort; voor de huisgenooten was het aardig zoo’n volwassen zuster en dochter in huis te hebben; zij bleek zoo opgewekt en vriendelijk;

de eentonigheid van 't dagelijksch leven werd als door verrassende frischheid overgoten. Caroline zelfs buiten het genoegen, dat haar minnend hart in den familiekring vond, voelde zich ook zeer behaaglijk in het *comfort* der ouderlijke woning; de elegante japonnen, die zij kreeg in ruil voor het stille uniformkleed, de artistieke omgeving van schilderijen en spiegels, in plaats van de witgekalkte klasmuren; de satijnen en fluweelen stoelen in plaats van de rieten schoolkrukjes; de smyrna tapijten onder den voet in plaats van de geschilderde houten vloeren, dat alles deed hare fijnvrouwelijke natuur hoogst aangenaam aan. Hoe aardig had papa haar kamertje in orde laten maken! 't Was een dotje, een heiligdommetje; alles zoo licht in tinten, zoo smaakvol geschikt! Een geheelen dag was zij bezig geweest haar koffers daar uit te pakken, al de kostschoolsouvenirs

te schikken en zich zelf een recht gezellig nestje te bouwen.

Het was ook zoo heerlijk, dat zij 's morgens naar hartelust mocht uitslapen! Mama had gezegd: „Je bent nu zoo lang vóór dag en dauw opgestaan, slaap vooreerst nu maar eens terdege uit.” Zoo verliepen drie, vijf, acht dagen; zij had ook weer een paar vriendinnetjes van vroeger terug gezien, maar... dat was niet meer hetzelfde; haar liefste vriendschapsbanden had zij op school gesloten, en die zou zij nu door briefwisseling aanhouden.

Nadat Caroline zich geheel ingericht had, en alles verteld had, wat te vertellen was, voelde zij zich plotseling als verlaten te midden van de haren. Die uur voor uur gevulde dagen van den studietijd, die drukte van heel jong leven voortdurend om zich heen, dat streng voorgeschreven reglement, dat haar aanhoudend bezigheid gaf.... dit alles ontbrak haar. Op verlan-

gen der moeder kwam zij nu elken morgen om acht uur beneden voor 't ontbijt; dan gingen de zusjes naar school, papa en broer naar 't bureau, de tweede broer naar 't gymnasium; om negen uur was het huis als uitgestorven; mama regelde dan het huishouden, sprak met de dienstboden, die allen haar werk hadden; daarop nam zij een handwerk, of schreef brieven; alles ging den ouden tred, net als toen Caroline er niet was. En zij? Een soort van lusteloosheid overviel haar: „Wat zal ik doen, mama?” had zij den tweeden dag, na het vroege ontbijt gevraagd. Wel, lieve, wat je wilt!” Wat zij wilde!..... Ja, wat? Zij ging een beetje op de piano tikken; toen wat lezen, toen nam zij een onafgewerkt borduursel, nog van school, toen begon zij een brief te schrijven..... doch, het vlotte niet!

Den volgenden dag vroeg zij: „Mama, geeft U mij liever iets te doen; ik zou zoo

graag iets nuttigs doen, of een taak ophebben, zoo iets, dat me bindt." „Als je je eigen goed onderhoudt," sprak de moeder, „dan zal dat al heel veel wezen; en studeer dan elken dag nog een uur je piano en een uur talen om het niet te vergeten; je kunt ook wel de stof afnemen van al dat fijne Chineesche goedje in de salon, en, als je voor je zelf niets te doen hebt, vraag dan aan de linnenmeid wat verstelgoed, of wat kousen van papa en de jongens om te mazen; in een huishouden met mannen is altijd genoeg bezigheid."

Och, wat was mama toch lief, en goed en zacht, maar zij scheen haar niet te begripen; ja, tot tijdverdrif bezig zijn, zeker, dat kon zij wel, maar zoo heel graag zou zij nuttig, onmisbaar geweest zijn; — dat werk, wat mama opnoemde, zou toch wel gedaan worden, ook al deed zij het niet, en dat onderhouden van talen en muziek, zóó, zonder leiding

zonder direkt doel.... 't ging zoo lusteloos. — Aldus verstreken de ochtenden; — 's middags werd er al eens een visite gemaakt, of Caroline ging met een vriendinnetje „van vroeger” wandelen; 's avonds ging men af en toe uit; nu eens een dineetje, dan een concert; later zou zij ook wel een paar bals meemaken. — De weken, de maanden verliepen. — Een soort spleen maakte zich van haar meester; overdag hing zij dan op den éénen fauteuil, dan op den anderen; nu eens met een boek, dan met een werkje; vooral, als 't regende, waren de dagen eindeloos lang; de eenige variatie werd aangebracht door de feestjes, waarop men zich dan weer moest voor bereiden, maar, waren die dan ook afgelopen en viel het leven weer terug in zijn een-tonigen dagelijkschen sleur.... hoe lusteloos voelde zij zich dan!... Zoo geheel anders had zij gedacht, dat haar leven thuis zijn zou! — Allerlei beelden had zij zich

over deze toekomst, die nu *het heden* was, voorgesteld, en geen enkel werd verwezenlijkt. Zij droeg toch de kiemen van zoo vele goede, edele gevoelens in zich; hoe gaarne had zij zich opgeofferd! zich nuttig gemaakt! Maar.... 't ging niet! Mama was gezond en nog jong, dus van oppassen of het geheele huishouden voor haar waarnemen, was geen sprake. Papa, altijd druk in zaken, was niet zoo ongodsdienstig, als zij wel meende, en nóch hij, nóch de broers, nóch eenig ander lid der familie scheen behoefte te hebben door haar „b e k e e r d” te worden; het fortuin bleek toereikend om verscheidene gediensstige geesten te bekostigen, dus ook dáár was haar hulp niet bepaald n o o d i g. Waartoe leefde zij dan eigenlijk? Zij kreeg den indruk, dat zoo'n nietsuitvoerend meisje erg den schijn op zich laadt van te zitten wachten op.... een man! Deze gedachte vernederde haar ongemeen. Eerstens waar-

deerde zij haar eigen persoontje genoeg om de overtuiging te koesteren, dat het een gunst zou zijn, indien zij ooit haar lot aan dat van een man verbond; een onbestemde intuïtie huisde in haar, dat, daar de man vraagt, de toestemming een gunst is. Het idee, dat zij verdacht zou kunnen worden, verlangend op zoo'n huwelijksaanzoek te wachten, was haar een gruwel, en toch, — de logica zeide het haar: „Wat doen gefortuneerde meisjes anders, zoo zij zich geen nuttigen werkkring scheppen?”

De kleine bewijzen van hulde, die haar nu en dan op partijtjes of elders te beurt vielen, waren haar niet onaangenaam, integendeel; maar wat gaf dat voor haar hart? En onder al de mannen, die haar hun opmerkzaamheid wijdden, was er nog geen geweest van welke zij dacht: „als die mij vroeg, dan misschien . . !” — Neen, geen één! Wel dacht zij in 't algemeen, hoe

aangenaam het zou zijn een eigen huishouden te hebben, dan wist men ten minste, waarvoor men leefde, maar als dit hebben „van een eigen huisgezin” zich onder werkelijke, materieele uitingen aan haar fantasie voordeed; als zij dacht, dat zij dan jaar in, jaar uit, den eenen dag voor en den anderen na met mijnheer X, Y, of Z. zou zijn..... neen! dat was toch niets prettig, al was er ook het zoete aan verbonden, van „mevrouw” genoemd te worden en, in de oogen van de menschen meer te zijn, dan eene ongetrouwde vrouw.

Ofschoon er thuis wel eens kibbelpartijtjes en harde woorden vielen, toch wist Caroline, dat zij eigenlijk, wat men noemt, een gelukkig leven had, vooral, toen zij eens twintig jaar oud was, en nu haar zusje ook van kostschool thuis kwam. Dat was weer een vroolijkheid! En hoe gezellig voor haar, nu niet meer

zoo alleen zich te voelen; mama had nooit veel behoefte gehad zich uit te storten, scheen het, en 't verschil van leeftijd ook — de eene zonder illusies in stille plichtbe-trachting, de andere vol illusies en naar nieuwe indrukken hakend — had weinig *Seelenaustausch*... tusschen moeder en dochter uitgelokt; maar nu — met Marie — de volleeerde zuster! 't Zou heerlijk zijn. En — 't was ook heerlijk. Alle kostschool-herinneringen werden vernieuwd, de meisjes hadden een massa af te praten, haar smaken kwamen goed overeen, en met haar tweeën waren zij sterk om de ouders telkens over te halen het een of ander plan ten uitvoer te brengen. Toch — op eenige punten waren de zusters geheel verschillend. De oppervlakkige, kleine genoegens van 't leven bleken Marie volkomen te vol-doen; zij had niet dat zoeken der ziel naar een hooger streven; zij kende niet de leegheid van 't hart „*au l e n d e m a i n d e s*

fêtes." Zij dacht er niet aan „zich nuttig te maken;" zij haakte niet naar iets hoogers dan het leven „au jour le jour" en vond zich daarin volkomen bevredigd; na pret en voorbereiding tot een nieuwe pret, dáárin ging zij geheel op; de winkelétalages interesseerden haar zeer; de hoed van juffrouw P. en de bottines van mijnheer Z. wekten haar grootste belangstelling; zij vond het volstrekt niet beneden haar waardigheid de jongelui wat „aan-te-halen;" die „malle zoi" van „nuttigheid" en „fierheid," daar moest zij niets van hebben! Caroline was een droomster, een idealiste; er zou nog maar aan ontbreken, dat zij dichteres werd! Hoe goed zij elkaar ook verstonden, de zusjes, — op dit punt, neen! Dáár werden zij 't niet eens.

Toch brak voor Caroline een tijd aan, dat zij meende haar ziel en hart bevredigd te zullen vinden; eene groote, wederzijdsche

sympathie ontwaakte tusschen haar en een vriend haars broeders; langzamerhand kwam er sprake van een engagement; — maar — het ging niet door. Het ontbond zich eenigermate van zelf, geen dramatische ontrouw, geen jaloezie of iets dergelijks — zooals men in romans, en in 't werkelijke leven, helaas, maar al te dikwijls aantreft; — neen! hare sympathie koelde af, naarmate zij meer intiem met den jongen man omging; zij meende in hem een egoïsme, een haken naar eigen geluk en eigen welvaart te ontdekken, zooals het haar als onvereinigbaar met ware genegenheid voorkwam; zij voelde, dat hij niet liefhad zooals zij; wellicht heviger, hartstochtelijker, maar nooit zich zelf vergetend; zij dacht, dat op den duur zijn liefde verflauwend, alleen zijn egoïsme zou overblijven en vroeg zich zelf af, of haar levensdroom door zoo'n huwelijk verwezenlijkt zou worden en — twee dagen, vóór dat het engagement pu-

bliek zou worden, bedankte zij hem heel kalm en eenvoudig onder het opgeven der reden, dat hare sympathie verminderd was, — trouw volgens de waarheid. Zij droeg er dan ook geen „bloedende wonde” over, en hervatte weer het gewone dagelijksche leven met dezelfde leegte in haar gemoed. De eerste dagen vielen haar wel een beetje hard, omdat er altijd in liefde zooveel zoets gelegen is, en vele onbeduidende voorvallen door ons zieleleven tot ingrijpende gebeurtenissen aangroeien, maar toen was het ook uit, en haar gewoon, gemakkelijk, kleurloos leven ging weer zijn ouden gang. Een jaar later trouwde Marie, en ging met haar man in België wonen, terwijl nu de jongste zuster Suze van school kwam; hier was de afstand in jaren grooter, dus ook de omgang wat moeilijker.

Suze leek op geen der beide oudere zusters; niet zoo vroolijk en oppervlakkig als

Marie, niet zoo idealistisch als Caroline, en veel minder beminnelijk dan de twee, had zij een wrevelig humeurtje, kribbig en pruttelig met ontevreden, fletsen blik, en alleen oplevend, lief, op partijtjes en bij vreemden. Caroline zag, hoe haar moeder leed onder deze onaangename wrijving aan den huiselijken haard, en door Suzes onvriendelijkheid trad zij haar moeder wel wat nader.

Zoo ging haar leven voort, tot eens een schijnbaar onbeduidend voorval plotseling de mistige sluiers van haar ziel wegscheurde, zij in diepe ontroering op de knieën zonk en gebogen onder 't licht, dat haar doortintelde, uitriep :

Dáár is de weg! dáár is mijn roeping!
dáár is mijn geluk!

En wat was er dan gebeurd?

Op straat had zij een arme vrouw ontmoet, zooals zij al dikwijls veel armen en haveloozen gezien had, haar gevende, en

graag gevend, als zij kon, maar zich verder geen rekenschap vragend van het phomeen, dat dit schepsel, — die schepselen — niettegenstaande zij ook menschen en vrouwen, zoo als haar moeder en zij, waren, toch tot eene geheel andere categorie van wezens scheen te behooren. Zij had nooit er over gedacht, dat zoo'n uitgeteerd, groezelig gelaat met oogen vol wanhoop, — gevuld, blank, van vreugde stralend had kunnen zijn...., dat die magere, ongewasschen, half verstijfde vingertoppen, die zich om hulp naar haar uitstrekten, — gezonde, flinke, warme handen hadden kunnen zijn.... dat die vuile, gescheurde lommen, die zoo akelig rieken, — nette, propere, heele kleederen hadden kunnen wezen...; dat zoo'n arme vrouw, of meisje, of man, of kind.....gewasschen, gekleed, gehuisvest en gevoed, gelijk zij, — ook, gelijk zij... een fatsoenlijk, deftig mensch had kunnen zijn; dat het

dus het bezit van aardsche goederen was, dat haar als een koningin, als een engel deed schijnen, naast deze uitwerpselen der maatschappij, — die ... menschen zijn — gelijk wij; — die ook lijdten onder honger en koude, zooals wij zouden lijdten, indien wij geen eten, geen vuur hadden!... En, of dien eenen dag, toen Carolines oog, plotseling als ontwaakt, op den droefheidsblik van die arme vrouw bleef rusten, was het haar, of zij herboren werd.

Een blik in 't leven, die haar hart verscheurde en tegelijk deed jubelen, en: de maatschappij had zich voor haar geopend!

Thuis komende, vluchtte zij naar haar kamertje, dat haar nooit zoo dierbaar, maar nooit zoo onuitstaanbaar mooi had geschenen. Zij kon geen woorden vinden voor de overstromende ontroering, die zich van haar meester maakte. — Zij wendt zich tot God, en vuriger, inniger gebed werd er nooit door haar gesproken: „O

„Heer! mijn Heiland! mijn roeping, mijn
„geluk zal zijn, a r m e n te troosten, te
„steunen, te helpen! — Lijden verzachten,
„anderer verdriet op me nemen, al het
„overtollige opofferen, om aan ongeluk-
„kigen het noodige te bezorgen, ja,
„dat is de roeping van elke vrouw, van elk
„jong meisje, dat een hooger en aanleg in zich
„voelt; — van elk vrouwelijk wezen, dat
„niet oppervlakkig leven kan, dat voor iets
„hoogers, iets edelers bestemd is dan het
„niets scheppende leven eener zichzelf be-
„hagende zorgeloosheid! — Ik voel het voor
„het eerst, wij, vrouwen, zijn geroepen om
„een brug te bouwen over den afgrond, die
„den rijke van den arme scheidt! Van
„onze witte handen zullen wij de gouden
„ringen laten glijden, die in brood veranderd
„moeten worden voor onze misdeelde me-
„dezusteren en haar kindertjes! — Hoe?
„tot nu toe heb ik daar nooit aan gedacht,
„en durfde er tegenop zien mijn, met fijn

„leder geschoeide hand, uit mijn mof te halen „om in de verkleumde blauwe vingers „van een medemensch, een cent te laten „glijden?” De hevigste gemoedsaandoeningen stortten honderden gewaarwordingen door haar ziel. Zij herstelde zich langzamerhand en nam zich vóór rustig over alle indrukken, die zij gekregen had, na te denken.

Een nieuw leven had zich voor haar geopend. Verbaasd slechts was zij, dat nu pas zich deze waarheid met al haar schrille kleuren aan haar opdrong. Zij had toch zoo vaak gelezen en gehoord over armoede, over ontbering, over wanhoop; zij had dit alles beschouwd als iets dat bestond, zeker, doch verder niet gevraagd: kan 't veranderd, verbeterd worden? Wie moet dat doen? Wie moet daaraan meewerken? — Doch nu wist zij, dat er balsem voor die wonden moest bestaan, dat vóór alles en vóór iedereen de vrouw

geroepen was om dien balsem aan te bieden; dat elke vrouw, elk jong meisje het hare moest doen om de bitterheid in 't leven van andere vrouwen, van andere jonge meisjes, zooveel mogelijk weg te nemen. Zij beschouwde plotseling al de armen als drenkelingen en verweet zich, dat zij nooit de handen krachtdadig had uitgestoken om die ongelukkigen uit de golven van wanhoop en tranen te redden.

Maar, — w a t te doen? —

Hoe dat gevoel van m e n s c h e l i j k h e i d, dien drang van uitwerkende liefde, voor alles wat lijdt, te bevredigen?

Zij wist, dat er veel genootschappen van weldadigheid bestonden, dat er veel hulp verleend werd, maar toch, — de zee van ellende werd niet tot vruchtbaren grond herschapen; — maar toch, het bleek volstrekt niet toereikend, wat gedaan werd, en hoe kon *zij* — zij, Caroline van Loo, — een deftig, rijk, doch onbeduidend

meisje, — iets bijdragen om den toestand te verbeteren? Want handelen moest zij, er moest iets gevonden worden, — en — *ce que femme veut....* zoodat, indien in elke stad een paarhonderd gefortuneerde dames en meisjes zich vereenigden, al haar overvloedige uitgaven vermeden, zuinig, ja zelfs een beetje gierig werden, om de — van alles ontbloote — zusteren — te helpen, — zeker een groot werk tot stand kon komen.

Er zijn zoo véél liefdadigheidsgenootschappen. Zeker!

Wij geven zoo veel als wij missen kunnen! Accoord!

Maar toch..... dat missen kunnen doelt op geld, dat wij overhouden, nadat wij zelf eerst al onze wenschen bevredigd hebben, en — die wenschen zijn: legio.

Weet ge, hoe of de éénige weg is, die

men moet inslaan om de armen niet te kort te doen?

Een zuinig uitgewerkt budget maken -- en -- het overige wegschenken!

Ieder volgens zijn stand; maar, dan moet men ook een juist denkbeeld van eigen stand hebben.... en, als eenvoudig burger of koopman, niet willen wedijveren met hertogen en prinsen.

Schrijfster dezes kent eene zeer gefortuneerde familie, die gemakkelijk equipage zoude kunnen houden, doch dit niet doet en de som, die daarvoor bestemd zou zijn, onder de noodlijdenden verdeelt.

Nu hoor ik den een of ander philosopher zeggen: de koetsiers, palfreniers, rijtuig- en paardenverkoopers, graanhandelaars en zadelmakers moeten óók leven... Zeer waar, maar al die kooplui, en die bedienden hebben het niet zoo noodig als de ongelukkigen, die geen dak boven hun hoofd hebben en geen bete broods als

voeding. Ook zou dat afschaffen van equipages en andere luxe artikelen niet tot wet verheven behoeven te worden, en alleen een beminnelijke en aandoenlijke exceptie blijven; — terwijl er altijd genoeg menschenkinderen onder de rijken zijn, die enkel aan eigen genot en aan steeds weer bezitten.... zelf bezitten.... om tot eigen plezier te verteren... denken. Als practisch menschlievende daad zou ik wenschen, dat allen, die verteer- en koopkracht hebben, hun jaarlijksche uitgaven met één tiende verminderden, en dit aan die ongelukkigen gaven, die van alles verstoken zijn.

Zoo zou b. v. een jong meisje, dat twee kwartjes weekgeld krijgt, telkens één stuiver voor de armen kunnen afzonderen, en zich gedragen, alsof zij slechts negen stuivers ontvangen had; terwijl die meisjes en dames, die 200, 300, 600, 1000, 3 à 4 duizend gulden toiletgeld in 't jaar verbruiken,

met eenig overleg stellig één tiende gedeelte van die som zouden kunnen uitzuinigen voor die arme vrouwen, welke nauwelijks één hemd bezitten, en van welke de havelooze kleeren als een anathema werpen op de rijke stoffen, die wij ons omhangen.

En dit is nu nog slechts met betrekking tot de kleeding; maar in een huishouding kan het budget door afschrapping van nuttelooze uitgaven ook zeer, ten bate der armen, — verminderd worden! — — En, vinden wij geene nuttelooze uitgaven om te schrappen, — o n t z e g g e n wij ons dan eenige *douceurs* van 't leven, iets op 't gebied van wijn, likeur, parfum, suiker, bloemen.....

Meisjes, jonge vrouwen, dames, gij allen, die mij leest, als wij onze roeping als vrouw ontdekt hebben, onze roeping, die ook buiten den familiekring ligt — als troosteressen en helpsters van misdeelde zusters....., laten wij die dan uitoefenen,

doch altijd — o! luistert nog een oogenblik naar mij — met een blik op God!!! —

Waaruit zal de arme anders onderwerping putten? Wat zal hem terug houden van bij duizenden en duizenden op te staan en uw huizen omver te werpen, zich uw rijkdommen toe te eigenen, — indien hem de hoop ontnomen wordt, dat er een vergelding komt, dat ééns het evenwicht hersteld zal worden?!

Volksaanvoerders, die in de harten der menigte het beeld van God trachten te verbrijzelen, — welk doel hebben zij? — Nemen zij niet de laatste flikkering van hoop voor die ongelukkigen weg? En zouden zij, vooral zij... niet moeten beginnen met alles, wat zij bezitten met de armen te deelen, omdat zij denken, dat met dit leven alles ophoudt. Dat een geloovige niet alles met de armen deelt, zou te begripen zijn, omdat hij denkt: Ja, gij zijt nu wel arm, doch in den hemel zal

het u duizendvoudig vergolden worden, wat u hier ontbreekt! maar, dat een atheïst onmenschelijk genoeg is, om tegen zijn armen broeder te zeggen: „ik neem van 't leven allen rijkdom, die het mij biedt, wees gij maar ongelukkig en arm, en hoop niet op een beter leven, na dit, want dat bestaat niet!” dit is een wreedheid, die onmenschelijk is.

Onder de schepselen zijn voorzeker de vrouwen minder machtig dan de mannen; zoo zijn ook de arme vrouwen ongelukkiger dan de arme mannen: de meeste genootschappen van liefdadigheid, van werkverschaffing enz. houden zich meer speciaal met de mannen bezig, omdat zij nu eenmaal door mannen opgericht en geleid worden. Daarom, doe ik, als vrouw, heden, een beroep op alle Hollandsche vrouwen en meisjes, — om

speciaal ongelukkige vrouwen te steunen.

Dit was ook het idee, dat door 't hoofd van mijn vriendinnetje Caroline van Loo trok. Zij zocht, hoe het mogelijk zou zijn ongelukkige vrouwen, arme, verlaten, gebrekkige, daklozen.... te helpen. De ongelukkigsten — eerst. — Onder dezen zijn zeker de dwalende daklozen het meest te beklagen; die, vooral in den winter, in onze groote steden rondzwerven.... en, als die daklozen dan nog kleine kindertjes hebben, die, even als zij, aan al 't ontzettend lijden van koude, vocht, donkerte, in onze lange winternachten blootgesteld zijn??!

Het is huiveringwekkend, als men zich daarvan rekenschap geeft.

Welnu, Caroline van Loo zocht... en vond.

Wilt ge weten wáár?

Wilt ge weten hoe?

Vraag het aan de schrijfster dezer rege-
len! Is ook uw gemoed getroffen door
den steeds stijgenden nood? Hebt ook gij
een stem gehoord, die u riep: Dáár!
dáár! in 't vertroosten van zóóveel lijden, in
't u wijden aan zóó'n gezegende, heilige,
opofferende taak, zult ge rust, vrede, ge-
luk vinden!

Indien gij dat alles in u voelt, indien
uw blik hoog genoeg zweeft om eenige
aardsche weelde en genot te offeren, —
indien uw hart groot is en vol liefde klopt,
vol medelijden, bij elken klaagtoon, — in-
dien ge werkzaam wilt optreden, en
u geroepen gevoelt een engel te zijn voor
haar, die slechts nood en droefheid ken-
den... o zeg het mij, — laat ik u toonen,
hoe wij helpen, redden kunnen!

CATHARINA ALBERDINGK THIJM.

N.B. Jonge meisjes of dames, die met de schrijfster dezes over dit onderwerp in briefwisseling wenschen te treden, worden verzocht tot 1 Mei haar schrijven te adresseeren te H o o g e r h e i d e (N.-Br.)
